

SOCIJALIZACIJA: AGENCI SOCIJALIZACIJE

Socijalna psihologija
Socijalni rad

SOCIJALIZACIJA

- Po čemu se novorođena beba razlikuje od odraslog čoveka?
- Kako i zašto nastaju te razlike?
 - Mehanizmi razvoja:
 - Biološko nasleđe (geni)
 - Učenje

- Razvoj jedinke od rođenja do smrti pod uticajem socijalne sredine koji se odvija preko procesa učenja

SOCIJALIZACIJA

- **Izvori** socijalizacije - određuju **sadržaj** socijalizacije (poželjne i prihvatljive stavove, osobine ličnosti, moralnost...) koji će na dete preneti agensi socijalizacije
 - Kultura, društvo, subkulturne grupe, religija, društvene klase, ideologija...
- **Agensi** socijalizacije – prenosioci socijalizacije koji vrše **direktan** uticaj na osobu i prenose sadržaje koje određuju izvori socijalizacije
 - Porodica, škola, vršnjaci, mediji, crkva, radna organizacija...

ŠTA SVE SPADA U SOCIJALIZACIJU?

- Učenje kako biti član grupe (koja ponašanja su prihvatljiva za grupu kojoj pripadamo)
- Učenje uloga (studenta, majke, devojke/momka...)
- Sticanje karakteristika i kompetencija koje nam pomažu da opstanemo u društvu
- Formiranje stavova, stereotipa, predrasuda karakterističnih za društvo u kojem živimo
- Formiranje ličnosti (osobine ličnosti, sposobnosti...)
- Razvoj moralnosti (učenje šta je ispravno i prihvatljivo, a šta ne)
- ...

AGENSI SOCIJALIZACIJE

- Porodica
- Škola
- Vršnjaci
- Mediji

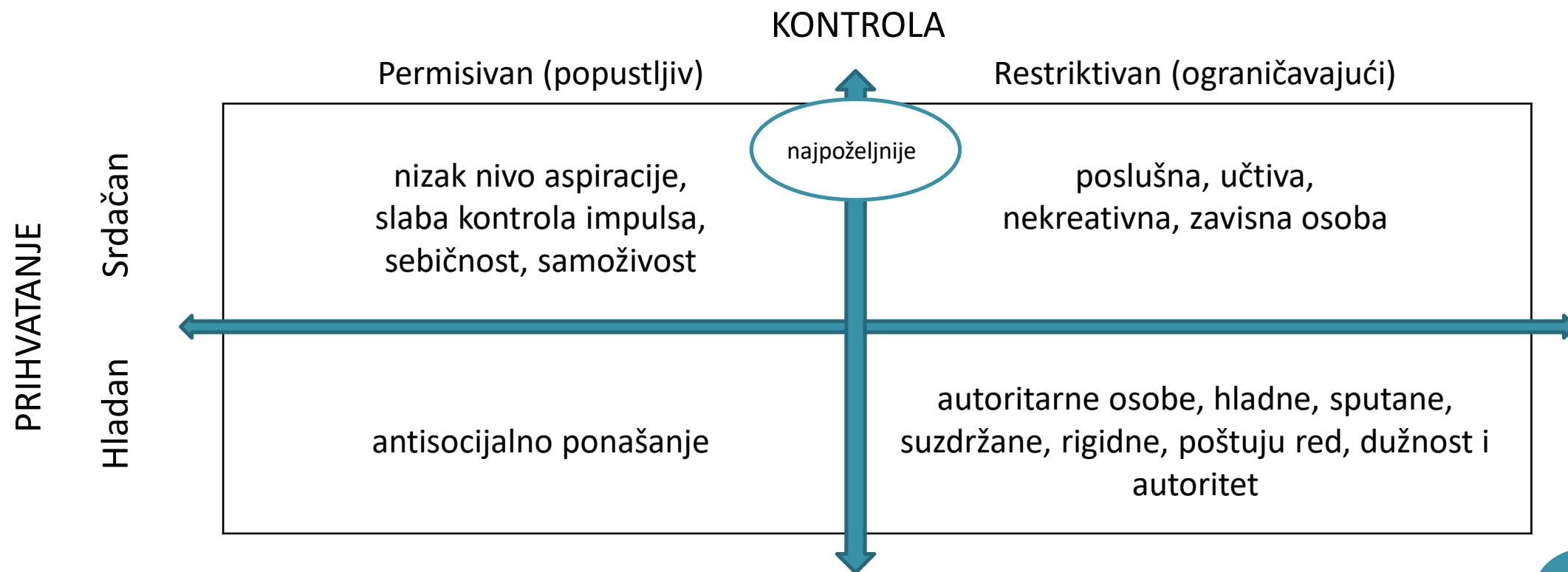

PORODICA

- Najvažniji agens socijalizacije – zašto?
 - Najraniji, ali i uticaj koji najduže traje
 - Postoje najsnažnije emocionalne veze među članovima
- Najznačajniji aspekti uticaja porodice na decu:
 - Afektivna vezanost – zavisi od dostupnosti roditelja i osetljivost na dečije potrebe u najranijem detiljstvu
 - Vaspitni stilovi roditelja
 - Srdačan – hladan odnos
 - Permisivan – restriktivan odnos

PORODICA: VASPITNI STILOVI

PORODICA

- Najvažniji agens socijalizacije – zašto?
 - Najraniji, ali i uticaj koji najduže traje
 - Kada je uticaj roditelja najizraženiji?
 - Postoje najsnažnije emocionalne veze među članovima
- Najznačajniji aspekti uticaja porodice na decu:
 - Vaspitni stilovi roditelja
 - Srdačan – hladan odnos
 - Permisivan – restriktivan odnos
 - Doslednost u vaspitanju
 - U postupcima svakog roditelja, međusobno i u skladu sa drugim važnim osobama
 - Odnos između roditelja
 - Nepotpunost porodice?

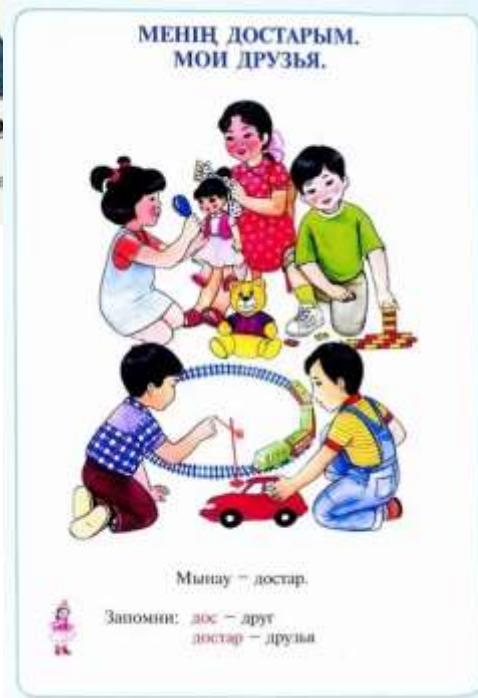

ŠKOLA

- „Skriveni kurikulum“ – nuspojava školovanja, lekcije koje se uče, ali nisu otvoreno namenjene
 - vrednosti (društvenih ideologija, kulturnih vrednosti i očekivanja i sl.) koje se prenose putem nezvaničnih, implicitnih, skrivenih aspekata organizacije škole i sadržaja dostupnih u školama
 - neizgovorene ili implicitne akademske, političke, socijalne i kulturne poruke koje se prenose studentima tokom vremena provedenog u školi
 - prenosi se nesvesno iz generacije u generaciju kroz samopodrazumevajuće, neupitne, opšteprihvaćene i trajne „činjenice“

SKRIVENI KURIKULUM VEZAN ZA RODNE ULOGE

ŠKOLA

- Planski i sistematski uticaj društva na individuu
- Šta sve deca usvajaju u školi?
 - Bazična znanja
 - Društvene norme i vrednosti
 - Učenje pravila funkcionisanja u grupi: autoritet, hijerarhija, formalna pravila...
- Važni razvojni zahtevi i promene sa polaskom u školu:
 - Nove obaveze, zadaci i pravila ponašanja
 - Nastavnici kao novi autoriteti
 - Život u vršnjačkoj grupi (norme, uloge, prava, obaveze...)

VRŠNJACI

- Na kom uzrastu vršnjaci postaju naročito važan agens socijalizacije?
- Važan razvojni zadatak adolescentnog perioda: izgradnja identiteta, individualnost, osamostaljivanje, odvajanje od autoriteta...
- „Vršnjačka kultura“ – norme i standardi ponašanja koje nameće vršnjačka grupa – odevanje, žargon, muzički ukusi, uzori...
- Odrasli uglavnom precenjuju negativan uticaj vršnjaka
- Važni pozitivni uticaji:
 - Razvijanje socijalnih veština
 - Kontrola agresivnih impulsa
 - Dobijanje emocionalne i socijalne podrške
 - Usvajanje ponašanja vezano za rodne uloge, stavova prema seksu
 - Konformiranje
- Uloga vršnjaka u usvajanju delinkventnog ponašanja samo ako je porodično okruženje loše

MEDIJI: TELEVIZIJA

- Studija Eleonor Makobi (1951):
 - Gledanje televizije postala ustaljena rutina kod dece
 - Televizija zbližava porodicu jer članovi više vremena provode zajedno, međutim, smanjuje se međusobna komunikacija tokom gledanja, kao i zajedničko vreme posvećeno drugim aktivnostima
 - Deca manje vremena provode sa svojim vršnjacima
 - Manje vremena je posvećeno drugim aktivnostima poput igre i obavljanja kućnih zadataka
 - I pored izveštaja o izazovima sa disciplinovanjem, većina roditelja ne smatra da je televizija štetna
- Kakav je slučaj danas?

MEDIJI: TELEVIZIJA

- Meta-analiza o uticaju televizije na decu (Kostyrka-Allchornea, Coopera & Simpson, 2017):
 - Kada je TV uključen deca su se manje igrala, uz smanjen fokus pažnje
 - Dužina igre se smanjuje kada je uključen TV
 - Distrakcija u vidu televizije uticala je i na interakciju roditelja i deteta – smanjena roditeljska responzivnost na pozive deteta; smanjen kvalitet i kvantitet komunikacije

MEDIJI: UTICAJ INTERNETA

- Da li se vaš način korišćenja interneta menjao tokom godina?
 - Na koji način? Šta je postalo učestalije, a šta ređe?
 - Kakva je uloga roditelja u načinu na koji deca koriste sadržaje na internetu?
 - Koja vrsta medija, po vašem mišljenju, ostvaruje najveći uticaj na razvoj identiteta?

Mladi i adolescenti prijavljuju svakodnevno korišćenje medija

– u proseku 4h44min, odnosno, 7h22min (Rideout & Robb, 2019)

MEDIJI: UTICAJ INTERNETA

○ Uticaj interneta na mlade:

- Formiranje stavova, vrednosti...
- Uticaj na kognitivne funkcije, naročito pažnju
- Problematična upotreba interneta/društvenih mreža (zavisnost od interneta)
- Uticaj na telesnu sliku o sebi
- Pasivna upotreba DM i poređenje sa drugima
- Lajkovi kao oblik pozitivnog potkrepljenja:

<https://www.psychologicalscience.org/news/releases/social-media-likes-impact-teens-brains-and-behavior.html>

- Šeri Terkl (2011). *Sami zajedno*. Clio.
- Nikolas Kar (2013). *Plitko*. Heliks.

ULOGA MEDIJA U DRUŠTVU

KAKO SE MENJAJU STEREOTIPI?

MUZIKA KAO AGENS SOCIJALIZACIJE

Kako muzika utiče na socijalizaciju?

Ja, pre bih ove svoje ruke
željne svega vezala u čvor
pre nego da ih grli, ljubi
neki drugi draži muški stvor
pred vratima spavala ko pas
kroz vekove gorela zbog nas

Kad bi bio ranjen krvi bih ti dala
oba svoja oka, kad bi bio slep
al' uzalud, bez duše si lep...

(„Kad bi bio ranjen“,
Svetlana Ražnatović)

Dok u znoju bilo koju
noćas negde maziš
ja bih opet bila tepih
po kome ti gaziš

(„Doktor“, Svetlana Ražnatović)

Ja te volim čak i kada mi to škodi
Jer to osećanje mome srcu godi
Čak i kad se s drugom provodiš po
svetu
Ja te volim makar i na svoju štetu

(„Fatalna ljubav“,
Svetlana Ražnatović)

Ja sam noćas jedna više
s kojom nisi tu
zašto hoću da se vratim
starom dobrom zlu

Da me mučiš, da me kinjiš
ko sve robove
da me slomiš i potopiš
zadnje brodove

Neodoljiv, neumoljiv
voleh te i suviše
takvi kao ti me, dušo, ubiše...

(„Neodoljiv neumoljiv“, Svetlana Ražnatović)

MUZIKA KAO AGENS SOCIJALIZACIJE

Ličiš na moga oca

Svetlana Ražnatović

Ličiš na moga oca
Isto je mojoj majci
Užasne stvari radio
Rukama golim
Njeno nevino mlado srce
Iz grudi neživo vadio

Eh, da je bilo pravde, anđela, Boga
Pa da je malo još poživela
Pa da mi kaže
Što sam sudbinu njenu doživela

Ličiš na moga oca
Noćima baneš pijan
Nesnosan, nervozan i grub
Zbog neke druge žene
Kafane, društva, novca
Mene uzimaš na zub

Eh, da je bilo pravde, anđela, Boga
Pa da je malo još poživela
Pa da mi kaže
Što sam sudbinu njenu doživela

Zar i Bog što nebom hoda
Vladar carstva nebeskog
Zar i on je muškog roda
Okrutnog, okrutnog

Ličiš na moga oca
Na sceni mog detinjstva
Najlepšeg crnog labuda
Zbog kog se svetla gase
Zavesa nada pada
Iz prošlosti nemam nikuda

Eh, da je bilo pravde, anđela, Boga
Pa da je malo još poživela
Da shvatim njene reči
Što nisam muško rodila

Zar i Bog što nebom hoda
Vladar carstva nebeskog
Zar i on je muškog roda
Okrutnog, okrutnog

MUZIKA KAO AGENS SOCIJALIZACIJE

- Istraživanja često istražuju kakvu ulogu muzika ima na formiranje identiteta
- Muzika koju dete sluša može poslužiti kao poruka o načinu ponašanja (kako tekst, tako i video snimak), dok muzičari mogu poslužiti kao model za imitaciju
- Prema tome, sama muzika ali i izvođači mogu uticati na uverenja, osećanja i ponašanja dece i mladih

ZANIMLJIVOSTI VEZANE ZA TEMU

- Dokumentarac: The social dilemma
- <https://www.imdb.com/title/tt11464826/>
- Podkast „U raljama osećanja“ – epizoda koja govori o odnosu roditelj-dete i vaspitnim stilovima:
 - https://www.mixcloud.com/U_raljama_ose%C4%87anja/u-raljama-ose%C4%87anja-49-kako-da-najefikasnije-istraumiramo-svoje-dete/
- O korišćenju interneta kod mladih u Srbiji:
- https://www.unicef.org/serbia/media/12511/file/koriscenje_interneta_i_digitalne_tehnologije_kod_dece_i_mladih_u_Srbiji.pdf

